
OBSAH

ÚVOD

7

PRVÁ ČASŤ

I. VÝVOJ VEDECKÉHO SPRACOVANIA DEJÍN ŠTÁTU A PRÁVA V ČESKO-SLOVENSKU	9
II. PERIODIZÁCIA DEJÍN ŠTÁTU A PRÁVA V ČESKO-SLOVENSKU DO ROKU 1918	11

DRUHÁ ČASŤ

DEJINY ŠTÁTU A PRÁVA ZA FEUDALIZMU

I. VEĽKOMORAVSKÁ RÍŠA	17
A. Diferenciácia obyvateľstva	19
B. Ústredné orgány štátnej moci	21
C. Miestna správa a súdnictvo	22
D. Organizácia vojska	22
E. Cirkev, jej správa a súdnictvo	23
F. Zahraníčné vzťahy	24
G. Právo, právne pamiatky a súdnictvo	25
II. ČESKÝ ŠTÁT V OBDOBÍ RANOFEUDÁLNEJ ROZDROBENOSTI A JEJ PREKONÁVANIA	28
A. Všeobecná charakteristika ekonomického, spoločenského a politického vývoja a medzinárodné postavenie českého štátu	28
B. Ranofeudálny štát a jeho správa	30
1. Začiatky premyslovského štátu	30
2. Panovník, štátny aparát a organizácia ústrednej správy	30
3. Hradská správa	31
4. Cirkevná správa	31
5. Začiatky patrimoniálnej správy	32
C. Štát a jeho práva v období feudálnej rozdrobenosti a jej prekonávaní	33
1. Štát Českej koruny	34
2. Panovník, orgány ústrednej správy a správa krajín	36
3. Krajská správa v Čechách	39
4. Mestská správa	40
5. Lénne zriadenie	42
6. Vrchnostenská a dedinská správa	43
7. Súdna organizácia	44
III. ZAČLENENIE SLOVENSKA DO RANOFEUDÁLNEHO UHORSKÉHO ŠTÁTU	45
A. Charakter organizácie štátu	45
B. Ranofeudálny štát a jeho správa	46
1. Ústredné orgány	46
2. Miestna správa	48

3. Vývoj súdnej organizácie	48
4. Právo a právne pamiatky	49
IV. SLOVENSKO V RÁMCI UHORSKÉHO ŠTÁTU ZA FEUDÁLNEJ ROZDRO- BENOSTI A JEJ ČIASTOČNÉHO PREKONÁVANIA	50
A. Všeobecná charakteristika vývoja	50
B. Zlatá bula Ondreja II. a jej význam	53
C. Dočasné upevňovanie monarchie v období feudálnej rozdrobe- nosti za Anjouovcov	54
D. Štát a jeho správa v období feudálnej rozdrobenosti a jej pre- konávania	55
1. Ústredné orgány štátu	55
2. Miestna správa	56
3. Súdna organizácia	59
E. Charakteristika právneho systému	61
1. Formy šľachtického a partikulárneho práva	61
2. Právne pamiatky	62
V. ŠTÁT A PRÁVO V OBDOBÍ HUSITSKÉHO HNOTIA	64
VI. ČESKÝ ŠTÁT V STAVOVSKOM OBDOBÍ	69
A. Všeobecná charakteristika ekonomického, spoločenského a po- litického vývoja	69
B. Mierový návrh kráľa Juraja Poděbradského	71
C. Organizácia českého feudálneho štátu	73
D. Ústredné orgány a inštitúcie spoločné štátu Českej koruny	73
1. Panovník	74
2. Kráľovská rada	76
3. Kráľovská kancelária	76
4. Hajtmanstvo nemeckých lén	77
5. Kráľovský mincmajster	77
6. Súdny s celoštátnou pôsobnosťou	77
7. Česká komora	78
8. Generálny snem	78
9. Inkolát (ius incolatus)	79
E. Organizácia krajín	80
1. Zemské a krajské snemy	80
2. Zemskí úradníci	82
3. Krajská správa	83
4. Mestská správa	84
5. Vrchnostenská správa	86
F. Organizácia súdnictva	87
G. Začiatky utvárania habsburského súštátia	89
H. Správa a organizácia štátu v období stavovského povstania	90
VII. SLOVENSKO V OBDOBÍ STAVOVSKÉJ MONARCHIE V UHORSKU	93
A. Všeobecný prehľad vývoja	93
B. Ohlas husitského hnutia a bratrického hnutia na Slovensku	93
C. Centralizovaná feudálna monarchia za Mateja Korvína	95
D. Rolnícke a banícke povstania	96
E. Zmeny v štátnom aparáte	98
1. Ústredné orgány štátu	98

2. Miestna správa	99
F. Organizácia súdov	101
1. Ústredné šľachtické súdy	101
2. Vidiecke šľachtické súdy	101
3. Mestské súdy, materské mestá, tavernikálny súd a súd per- sonála	102
4. Vrchnostenské súdy	103
5. Osobitné súdy — spišské a cirkevné súdy	104
G. Vzťah štátu a cirkvi	105
H. Právo a systém práva	106
1. Pokus o recepciu rímskeho práva	106
2. Kanonické, slovanské a germánske právo	107
3. Kodifikačné pokusy a právne pamiatky	107
4. Kodifikácia obyčajového práva	108
VIII. PRÁVO V ČESKOM ŠTÁTE V RANOFEUDÁLNO M OBDOBÍ, V OBDOBÍ FEUDÁLNEJ ROZDROBENOSTI A STAVOVSKÉJ MONARCHIE	110
A. Formy, pramene a systém práva	110
1. Kodifikácia zemského práva	116
2. Kodifikácia mestského práva	118
3. Banské právo	121
4. Cirkevné právo	122
5. Recepcia rímskeho práva	124
B. Proces	125
C. Právna spôsobilosť	130
D. Manželské a rodinné právo	131
E. Majetkové právo	134
1. Nediely	134
2. Slobodná a neslobodná držba nehnuteľností	135
3. Majetok vo vlastníctve cirkvi	137
4. Záväzkové právo, ručenie za chyby	138
5. Ručenie za záväzky	140
6. Dedičské právo	142
F. Trestné právo	143
IX. HLAVNÉ ČRTY FEUDÁLNEHO PRÁVA V UHORSKU (na Slovensku)	148
SÚKROMNÉ PRÁVO	148
A. Subjektívne (osobné) práva	149
B. Manželské a rodinné právo	151
C. Vecné práva	153
1. Základné pojmy	153
2. Aviticita (dedovizeň)	155
3. Kráľovská donačná sústava	155
4. Nadobudnutý a záložný majetok	155
5. Mestský majetok (majetok mešťanov)	156
6. Menšie regálne práva	156
7. Banské práva	156
8. Záložné právo	156
9. Urbariálna sústava	156
D. Obligačné záväzkové právo	157

1. Závazkové právo	157
2. Závazky slúžiace na výmenu majetkovej podstaty	158
3. Závazky slúžiace na užívanie podstaty	158
4. Závazky slúžiace na uplatnenie pracovného výkonu	158
5. Závazky slúžiace na uplatnenie hodnoty	159
6. Závazky z deliktov a z neodôvodneného obohatenia	159
E. Dedičské právo	159
1. Šľachtické dedičské právo	160
2. Mestské dedičské právo	161
3. Poddanské dedičské právo	161
F. Trestné právo	161
1. Trestné právo v období raného feudalizmu	162
2. Trestné právo v období feudálnej rozdrobenosti a stavovskej monarchie	163
a) Trestné činy šľachticov	163
b) Trestné činy spáchané nemajetnými osobami	164
G. Procesné právo	164
1. Prehľad vývoja za raného feudalizmu	164
2. Civilné súdne konanie v období raného feudalizmu a feudálnej rozdrobenosti	164
a) Povaha súdneho procesu	164
b) Predvolanie pomocou pristavov (pomocníkov sudcu)	164
c) Prvé pojednávanie a predbežné dokazovanie	165
d) Spor — rozhodujúce dôkazy	166
e) Skončenie sporu	166
H. Civilný súdny proces za stavovskej monarchie	166
1. Ďalší vývoj procesu	166
2. Predvolanie a vedenie sporu	166
3. Námietky žalovaného a odročenie sporu	166
4. Dokazovanie	167
5. Opravné prostriedky	167
CH. Zásady trestného procesu	167
X. ČESKÝ ŠTÁT V OBDOBÍ FEUDÁLNEHO ABSOLUTIZMU	168
A. Všeobecná charakteristika	168
B. Medzinárodné postavenie českého štátu, jeho územné straty	169
C. Právne zakotvenie absolutistického režimu — Obnovené zemské zriadenie	172
D. Ústredné orgány habsburského súštátia, proces centralizácie	175
E. Správa štátu Českej koruny	177
F. Správa krajín	179
G. Krajská správa	182
H. Mestská správa	184
CH. Správa poddaných	185
1. Daňová evidencia poddanských povinností	186
2. Robotné patenty	186
I. Reformy osvieteniského absolutizmu	187
1. Cirkevné reformy	188
2. Poddanské reformy	189
J. Policajný absolutizmus	190

XI. SLOVENSKO V OBDOBÍ ABSOLUTISTICKEJ MONARCHIE V UHORSKU	191
A. Pokusy o zavedenie absolutizmu, všeobecná charakteristika	191
1. Stavovské a roľnícke protihabsburské povstania a ich dôsledky	192
B. Pragmatická sankcia a jej význam pre ďalší štátoprávny vývoj	196
C. Reformy za osvieteniského absolutizmu v Uhorsku	197
1. Urbariálne reformy a zrušenie nevoľníctva	197
2. Ostatné spoločenské reformy	198
3. Reformy štátnej správy	200
D. Režim policajného absolutizmu	202
1. Uhorskí jakobíni a ich republikánske hnutie	203
2. Východoslovenské roľnícke povstanie v roku 1831	205
E. Slovenské národnopolitické hnutie	205
F. Prehľad štátnej organizácie za absolutizmu	206
1. Uhorské štátne orgány	206
2. Miestne orgány	210
3. Organizácia súdov	215
G. Vzťah štátu a cirkvi	216
XII. PRÁVO V ČESKOM ŠTÁTE V OBDOBÍ FEUDÁLNEHO ABSOLUTIZMU	218
A. Všeobecná charakteristika absolutistického práva	218
B. Pramene práva, súkromné a úradné zbierky právnych predpisov	219
C. Organizácia súdov	221
D. Civilný a trestný proces	222
E. Kodifikácia trestného práva	224
F. Kodifikácia občianskeho práva	228
G. Zmenkové predpisy a začiatky obchodného práva	230
H. Manufaktúrne predpisy, cechové a čeladné poriadky	231
XIII. PRÁVO V UHORSKOM ŠTÁTE V OBDOBÍ FEUDÁLNEHO ABSOLUTIZMU	232
A. Právo a právne pamiatky	232
1. Kodifikačné pokusy	232
2. Corpus iuris Hungarici	234
3. Vývoj súdnej praxe	236
B. Vývoj práva v rokoch 1790—1848	236
1. Kodifikačné práce	236
2. Súdna prax	240
3. Nariadenia	240

TRETIA ČASŤ

DEJINY ŠTÁTU A PRÁVA ZA KAPITALIZMU

I. DEJINY ŠTÁTU A PRÁVA ZA KAPITALIZMU V ČESKÝCH KRAJINÁCH	241
A. Všeobecná charakteristika vývoja kapitalizmu v českých krajinách a na Slovensku	241
B. Revolúcia v roku 1848 v českých krajinách	243
C. Ústavný vývoj v rokoch 1848—1867	248
1. Aprílová ústava	248
2. Marcová ústava	249

3. Nástup Bachovho absolutizmu	250
4. Októbrový diplom	251
5. Februárová ústava	252
6. Decembrová ústava	254
7. Volebné právo a jeho vývoj	256
8. České meštianstvo a jeho politický program. Politické strany	259
D. Ústredné štátne orgány rakúskej monarchie (po roku 1867)	264
1. Panovník	264
2. Vláda	266
3. Parlament	268
E. Správna organizácia	269
1. Zemepanská správa	269
2. Samospráva	274
F. Organizácia súdnictva	282
G. Organizácia polície, žandárstva a armády	285
H. Vzťah štátu a cirkvi	288
II. DEJINY ŠTÁTU A PRÁVA V OBDOBÍ KAPITALIZMU V UHORSKU	291
PRIEBEH REVOLÚCIE 1848—1849 NA SLOVENSKU	291
A. Hlavné revolučné udalosti v Uhorsku	291
B. Slovenské roľnícke a národnopolitické hnutie v revolúcii	292
1. Účasť Slovákov na Slovanskom zjazde a na pražskom júno- vom povstaní	294
2. Slovenské výpravy a orgány povstania	294
C. Bratislavská marcová ústava z roku 1848	295
D. Odstránenie základov feudálneho práva	296
E. Hodnotenie revolúcie 1848—1849 v Uhorsku	297
F. Začlenenie Uhorska do jednotnej absolutistickej monarchie	298
1. Bachov policajný absolutizmus a jeho úloha	298
2. Zmeny v štátnej správe	298
a) Dočasná správna organizácia a vojenská diktatúra	298
b) Bachova organizácia správy a súdnictva	298
c) Vzťah štátu a cirkvi	299
3. Zavedenie rakúskeho právneho poriadku	300
4. Likvidácia Bachovho absolutizmu v období provizória	300
5. Požiadavky slovenského národného hnutia	300
6. Obnova uhorského právneho poriadku	302
Judexkuriálna konferencia	302
Niektoré zásady prispôsobenia súkromného práva	302
Dočasná úprava trestného práva	303
III. RAKÚSKO-UHORSKÉ (MAĎARSKÉ) VYROVNANIE (konštitučná monarchia 1867—1918)	303
A. Príčiny vyrovnania	303
B. Obsah vyrovnania	304
C. Slovensko v období dualizmu	305
1. Národnostná a školská politika	305
D. Orgány štátnej moci a správy za dualizmu	307
1. Kráľovská moc	307

2. Národné zhromaždenie	307
3. Vláda	308
4. Najvyšší účtovný a kontrolný dvor	309
5. Župná (komitátna) a mestská samospráva	309
6. Správny súd	311
7. Organizácia súdov.	311
IV. PRÁVO V ČESKÝCH KRAJINÁCH	313
A. Všeobecná charakteristika	313
B. Úradné zbierky zákonov	314
C. Procesné právo	314
1. Trestné konanie	314
2. Civilné konanie	316
3. Správne konanie	316
D. Trestné právo	317
E. Občianske a rodinné právo	319
F. Právna úprava hospodárstva	322
1. Živnostenské právo	322
2. Banské právo	326
3. Zmenkové a obchodné právo, kapitálové spoločnosti	326
G. Spolčovacie a zhromažďovacie právo a koalíčné právo	330
H. Tlačové právo	332
CH. Jazykové práva	333
V. VÝVOJ PRÁVA ZA DUALIZMU V UHORSKU	338
1. Kodifikačné práce	338
2. Vládne nariadenia a štatúty	340
3. Obyčajové právo a súdna prax	340
4. Charakteristika uhorského práva	341
5. Vojnové zákonodarstvo	342
VÝBER Z PRAMEŇOV	344
VÝBER Z LITERATÚRY	347
CHRONOLOGICKÁ TABUĽKA	366
ZOZNAM NÁČRTOV HISTORICKÝCH MÁP	382
ZOZNAM POUŽITÝCH ZNAČIEK A SKRATIEK	383
MENNÝ REGISTER	384
VECNÝ REGISTER	390